

ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРУ ЗНАЧЕННЯ БАГАТОЗНАЧНОГО ТЕРМІНА ЗА КОНТЕКСТОМ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Каспарянц К.М., Калюжна А.Б.

*Національний технічний університет „Харківський політехнічний
інститут”, Харків*

Кожна галузь життя й знання характеризується своїм колом найменувань, підкреслюючи їх важливість, слід звернутися до термінів. Терміни, які служать для точного визначення понять з галузей науки і техніки являються найвищим розрядом найменувань. В основі кожного терміна обов'язково є визначення (дефініція) реалії, яку він позначає, завдяки чому терміни представляють собою точну і в той же час стислу характеристику предмета чи явища. Кожна галузь знання оперує власними термінами, які й складають суть термінологічної системи даної науки. До термінів існує певна сукупність вимог. У дійсності ж та чи інша ознака або відсутня, або існує у послабленому стані. Звідси впливають основні проблеми, пов'язані з перекладом термінології. Одною з головних проблем перекладу термінів є багатозначність, або полісемія, слова (від латинського *poly* - «багато» + *sema*-«знак») - це наявність у мовній одиниці більше одного значення за умови семантичного зв'язку між ними або перенесення загальних або суміжних ознак чи функцій з одного денотата на інший. Полісемія може бути як граматичною, так і лексичною. Заснована вона на асиметричності мовного знака і відображає принцип економії формальних засобів при передачі максимального смислового обсягу. Моносемія, тобто наявність у мовної одиниці одного значення, не типова для мови в цілому. Однозначні терміни, якщо вони не утворені шляхом перенесення від одиниць літературної мови, або слова, запозичені з інших мов для позначення екзотичних об'єктів.

З розвитком суспільства, науки, техніки, комп'ютерних технологій терміни набувають нового значення. Вибір потрібного підказується оточенням слова в конкретному мовленнєвому акті. Контекст нейтралізує в мові багатозначність слова. Існують різні види контексту: лексичний, граматичний і змішаний. Вільне значення найчастіше є основним і в першу чергу асоціюється у свідомості носія мови з даними звуковим або графічним комплексом. Якщо індикатор (оточення) варіюється, не впливаючи на семантику ядра, контекст носить змінний характер. Іноді оточення і ядро утворюють нерозривний смисловий зв'язок, взаємно впливаючи на семантику один одного. У цьому випадку контекст називається постійним, а словосполучення перестає бути вільним і переходить в розряд фразеологічних. Таким чином, при перекладі з англійської мови науково-технічної літератури, контекст надає можливість зробити вибір значення багатозначного слова.